

»Episcopis dixit, etiam Presbyteris congruunt: sola quippe ordinatione superiores illi sunt, atque hoc tantum plus quam Presbyteri habere videntur.» Clemens Alex. (1): «In Ecclesia, virtutis illius et efficientiae, quae meliores facit, imaginem obtinent Presbyteri: administræ vero, Diaconi.»

Haec et alia similia testimonia eo respicere videntur, ut sub uno et eodem Sacerdotali Ordine Episcopatum et Presbyteratum exhibeat, in diverso tamen dignitatis et potestatis sacrae gradu.

30. Obj. Trident. docet (2): «Hierarchiam esse divina ordinatione institutam, quae constat ex Episcopis, Presbyteris et Ministris.» Item (3): «Episcopos, qui in Apostolorum locum succedunt, ad hunc Hierarchicum Ordinem praecipue pertinere. Pleraque peragere ipsos posse, quarum functionum potestatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent.» Atqui haec innuunt, non minus distingui Episcopos a Presbyteris, quam istos ab inferioribus ministris: ergo octavum et distinctum simpliciter Ordinem efficiunt Episcopi.

Resp. AA. catholicos diversimode loqui, non sine probabili ratione; de re autem non videtur quaestio, sed potius de voce. Utramque opinionem conciliare videtur D. Thomas (4) dicens: distinctionem Ordinum duplici modo posse considerari; vel quatenus ordinatio est consecratio sacramentalis, vel quatenus respicit actiones hierarchicas. Sub primo respectu, attenditur numerus et distinctio Ordinum secundum relationem ad Eucharistiam; et quia eodem modo respicit Eucharistiam Episcopus et Presbyter, non nisi unum efficiunt Ordinem. Quoad potestatem autem hierarchicam: «Sic, cum Episcopus habeat potestatem in actionibus hierarchicis respectu corporis mystici supra Sacerdotem, Episcopatus erit Ordo, et secundum hoc loquuntur auctoritates inductae.»

Ad hunc videtur sensum fuisse locutum Conc. Carthaginense IV (5): «Ut Episcopus in quolibet loco sedens, stare Presbyterum non patiatur.» Item: «Ut Episcopus in Ecclesia cum consensu Presbyterorum sublimior sedeat. Intra domum vero collegam se Presbyterorum esse cognoscat.» Duo, scilicet, prae oculis habenda, ita ut concilientur, non vero evertantur: pares sunt, et quasi collegae, in ordine ad Corpus Christi verum; in diverso autem gradu in ordine ad Corpus Christi mysticum.

(1) Strom. 7.—(2) Sess. XXIII, can. 6.—(3) Ibid. cap. 4.—(4) In 4, dist. 14, Q. 3, a. 1, q. 2.—(5) Can. 34 et 35.

CAPUT II.

De sacrae ordinationis Natura.

ARTICULUS I.

De esse sacramenti Ordinis.

THESIS V.

Ordo est verum Novae Legis sacramentum.

31. Nota. I. Ordinis nomine intelligimus nunc, non statum ipsum permanentem sub quo certi clericorum gradus adnumerantur; sed potius actionem illam per quam in tali statu constituuntur, quae quidem actio *ordinatio* accuratius appellatur.

II. Novatores protestantes cum in variandis erroribus suis veratissimi forent, plures quoque circa sacram ordinationem professi sunt sententias. Lutherus (l. de Captiv. Babil.) istud etiam Ordinis repudiavit sacramentum, illumque secutus in errore est Melancthon: at hic postea retractavit, et sacramentum Ordinis confessus est. Calvinus pariter, nunc negat, nunc autem profitetur hanc fidei doctrinam, prout negandi vel affirmandi impellebat libido, omni fidei regula destituta.

32. Thesis est de fide catholica, et probatur breviter. 1.º Tridentinum ait (1): «Si quis dixerit, Ordinem, sive sacram ordinationem non esse vere et proprie sacramentum a Christo D. institutum... anath. sit.» Id docuerat Florentinum in Decreto pro *Arm.*, et confirmant ea quae diximus pro dogmate, de septenario numero sacramentorum. (Disq. I. de *Sacram. in genere*).

33. 2.º Conc. Bracar. II (2) statuit: «Placuit, ut de ordinationibus clericorum Episcopi munera nulla suscipiant... Et non aliquo pretio gratia Dei et impositio manuum venundetur.» Adnexa est ergo gratia Dei ordinationi. Similiter locuta est Synod. Chalced. Occum. IV. Leo I (3), de quadam agens ordinatione, ait: «Quis ergo dissimulare audeat, quod in tanti sacramenti

(1) Sess. XXIII, can. 3.—(2) Can. 3, an. 572.—(3) Ep. ad *Episc. afric. c. 1.*

»perpetratur injuriam?» Item Anastasius II (1) dixit, de ordinatione Sacerdotum et Levitarum per iniquum Acacium facta, quod non ideo: «Per iniquum tradita sacramenti gratia minus firma videatur.» S. Augustinus (2) ait: «Utrumque sacramentum est (Baptisma et Ordinatio) et quadam consecratione utrumque homini datur; illud cum baptizatur, istud cum ordinatur; ideoque in Catholica utrumque non licet iterari.» Et alibi: «Si aliqua culpa quis ab officio (clericus) removeatur, sacramento Domini semel imposito non carebit, quamvis ad iudicium permanente.» Gregorius Nyss. (3): «Eadem item verbi vis etiam Sacerdotem augustum et honorandum facit, novitate benedictionis a communitate vulgi segregatum... Quum, quod ad speciem externam attinet, ille sit, qui erat, invisibili quadam vi ac gratia, invisibilem animam in melius transformatam gerens.» S. Cyprianus (4), vel alius antiquus: «Docetur ergo quae sit Baptismi et aliorum sacramentorum stabilitas... Nam Baptismum repeti, ecclesiasticae prohibent regulae... Nemo sacros Ordines semel datos iterum renovat; nemo sacro oleo lita iterum linat.»

34. 3.º SS. Litteris etiam constat haec fidei doctrina. Paulus ait (5): *Noli negligere gratiam, quae in te est, quae data est tibi per prophetiam (Spiritu S. revelante, ibid. c. I. 18), cum impositione manuum Presbyterii.* Insuper: *Admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum nearum.* Patet ex contextu agi de gratia sanctificante, quae, nempe, ex merito bene agentis perfici potest, vel ex negligentia amitti; et cuius usus gratum et perfectum reddit agentem. *In his esto; ut profectus tuus manifestus sit omnibus... Hoc enim faciens, et te ipsum salvum facies, et eos qui te audiunt.* Ad rem Chrysostomus (6): «*Admoneo ut resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum nearum;* id est, gratiam Sp. Sancti, quam accepisti, ut praesens Ecclesiae, ut signa edas et cultum omnem exhibeas. Penes nos enim est illam vel extinguere vel accendere: ideoque alibi dicit: »spiritum nolite extinguere; ex vigilantia et attentione excitatur.« Est quidem in te, sed tu ardentius efficit.»

35. 4.º Sacramentum est signum sacrum ac sensibile ad sanctificandum institutum. Atqui ordinatio per signum sensibile fuit semper data, et cum sanctificatione, ut ex testimoniis patet laudatis: ergo. Confir. a) Officia eorum, qui Ordinibus ecclesiasticis accenseantur, sacra sunt, et sancte fieri postulavit: unde Vet. Test.

(1) Epist. I, ad Anast. Imperat.—(2) Contra Ep. Parm. l. 2, et L. de lion. conjug. c. 24. (3) Orat. de Sto. Bapt.—(4) L. de ablutione pedum.—(5) I Tim. IV, 14; II Tim. I, 6.—(6) Hom. I in II° ad Tim.

ministeria perfici, sine munditia legali, non poterant; quae *figura erat futurorum.* Ergo valde conveniens fuit, ut non sine gratia Spiritus Sancti manus sacri ministerii in Lege Gratiae confareretur. Confir. b) Quia perfecta ad Christi regnum aggregatio postulat sanctitatem, signo huiusce aggregationis, Baptismo, nempe, fuit adnexa gratia: quia Christo militari sine sanctitate nequimus, signum istius militiae. Confirmatio, vim habet sanctificandi: quia Matrimonium referre debet conjunctionem Christi cum Ecclesia, signum talis contractus efficit sanctitatem; et similiter in Sacramentis ceteris. Atqui ministeria sacra sunt sanctissimi Sacerdotii Christi participatio, et sancte pertractanda sunt; ergo et signa, quibus haec conferuntur ministeria, vim quoque habent sanctificativam.

36. Obj. 1.º Manuum impositio ritus erat indifferens; adhibebatur enim etiam pro Diaconissis eligendis, vel pro sanandis infirmis, etc.: imo, profanus; nam etiam civiles magistratus eo ritu instituebantur. Ergo Sacramentum esse ordinationem, non possumus ex SS. Litteris inferre.

Resp. Dist. ant. Erat ritus indifferens, si abstracte sumatur; conc. Pro quovis casu, seu in concreto; nego. Nam adjuncta ostendunt, rei sacrae fuisse significationem, et sanctitatem contulisse.

Obj. 2.º Illa manuum impositio fiebat quoque a Presbyteris (1): *Cum impositione manuum Presbyterii.* Ergo non referebat sacram ordinationem.

Resp. Dist. ant. A meris fiebat Presbyteris; nego. Qui simul erant Episcopi; conc. ant. et nego. *conseq.* Cur autem dixerit Paulus, *cum impositione manuum praesbyterii,* ex dictis (2) facile intelliges. Nomen illud, honoris et aetatis, dicebatur etiam de Episcopis: deinde autem iis, qui plenitudinem non susceperant Sacerdotii, permansit.

37. Obj. 3.º Gratia illa, per manuum impositionem data, *χαρισμα* dicitur, non *χαρις*. Atqui Charisma quodlibet donum significat; et sic vocabantur dona prophetiae, miraculorum, sanitarum, linguarum, etc. Ergo haud recte de gratia sanctificante intelligitur.

Resp. Dist. *min.* In abstracto quodlibet significat donum; conc. Indequo et fidem, spem, charitatem et gratiam denotat Sp. Sancti, ut patet ex Apostolo (3). In quavis subjecta materia; nego. Illae quidem gratiae gratis datae concedebantur nonnumquam simul cum gratia Spiritus Sancti; non vero semper, seu quasi effectus per se, sed prout volebat Spiritus. Cum ergo dicitur absoluto

(1) I Tim. IV, 14.—(2) Thes. II, n. 22.—(3) I^o Cor. XII et XIII.

modo, gratia (seu charisma) quae est cum impositione manuum, illa tantum intelligenda, quae consecrationi est adnexa, seu gratia Dei et inhabitatio S. Spiritus. De hac loqui Apostolum contextus clamat (1): *Propter quam causam admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum mearum. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis et dilectionis et sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium Domini Nostri... Bonum depositum custodi per Spiritum Sanctum, qui habitat in vobis.* Vide quae in probatione tertia diximus.

THESIS VI.

Sacerdotis ordinatio est verum sacramentum.

38. *Nota.* I. Explicite definiit Trident., Ordinem esse sacramentum. Cum autem Ordo ex pluribus exurgat gradibus, quaeri potest, utrum *totum*, seu complexus eorum ex partibus invicem ordinatis exurgens, sit sacramentum ex quacumque eius parte, quemadmodum et est Ordo ex quocumque eius gradu; vel solum sit proprie sacramentum juxta aliquam partem, seu gradum, puta, quatenus est Episcopatus, vel quatenus est Presbyteratus, etc.

II. Tum Episcopus, tum Presbyter, iique soli, ut docet Augustinus (2), sunt vere et proprie Sacerdotes, licet aliqua inter ipsos intercedat differentia. Primum ergo id, quod extra omne dubium esse debet, statuimus; scilicet, Sacerdotis ordinationem esse vere et proprie sacramentum: quod quidem catholice certum, et saltem fidei proximum esse dicimus. Quid autem de aliis Ordinis gradibus et differentiis censendum sit, postea declarabitur.

39. Prob. 1.º Juxta Tridentinum (3), id quod est sanctius ac divinius in universo sacramenti Ordine, est Sacerdotium, ejusque officium, seu ministerium. Sed ideo fuit sacramentum Ordinis institutum, ut dignus et majori cum reverentia exerceri posset sacerdotis ministerium: ergo Sacerdotii Ordo, seu ordinatio, est potissime sacramentum. Quemadmodum, si nobiles esse oportet regis ministros, potissime nobiles existent, qui propius eidem ministrant.

40. 2.º Conc. Florentinum (4) docuit: «Sextum sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud, per cuius traditionem conferatur Ordo: sicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino... etc... Forma Sacerdotii talis est: Accipe potestatem...» Unde Sacerdotium, seu Presbyteratus, primario ad rationem sacramenti Ordinis pertinet. Vide etiam Gregor. Nys. et Anastasia-

(1) 2.^a Tim. 1, 6, 8, 14... (2) De civit. Dei, L. 20, c. 10. (3) Sess. XXIII, cap. 2. (4) Decr. pro Arm.

sium PP. II in praecedenti Thes. S. Chrysostomus rem esse sacram Sacerdotium, et gratia Spiritus Sancti ornatum, docet (1): «Sacerdotium enim in terra peragitur, sed coelestium Ordinum classem obtinet: et jure quidem merito. Non enim homo, non Angelus, non Archangelus, non alia quaequam creata potestas, sed ipse Paraclitus hoc officium ornavit... Ideo Sacerdotium obuentem ita purum esse decet, ac si in coelis inter potestates illas collocatus esset... Stat enim Sacerdos, non ignem gestans, sed Spiritum Sanctum... ut gratia in sacrificium delapsa, per illud omnium animos inflammet... Hoc itaque terribilissimum mysterium, qui tandem, nisi admodum insaniat, vel mente captus, despiciere queat? An ignoras humanam animam ignem Sacrificii hujusmodi numquam gestare potuisse, sed omnes funditus perituros fecisse, nisi magnum esset gratiae Dei auxilium? Si quicquid secum reputet, quantum illud sit, nempe, hominem carne et sanguine involutum, prope beatam illam et immortalem naturam constitui, tunc probe intelliget, quanto honore Spiritus gratia Sacerdotes ornaverit.» Theodoretus collationem Sacerdotii cum ministracione Baptismi comparat, et in utraque gratiam conferri asserit (2): «Cum et multae myriades ab uno sacerdote baptizantur et donum divinum accipiunt, Sacerdotis gratiam non minuant: nec dum a summis Pontificibus ordinantur permulti sacerdotalem dignitatem accipientes, ordinantis gratiam nullatenus imminuunt.» Gregor. Naz. (3), suscepto Presbyteratu, dicebat ad populum: «Sacramentum (*Μυστήριον*) unxit me; sacramentum paululum secessi, quoad ipse me explorassem; cum sacramentum etiam simul introeo.» Deinde eos arguit (4), qui «Illotis, ut dici solet, manibus, profanisque animis in sanctissima sese inferunt ac priusquam digni sint, qui ad res sacras accedant, sacrarium ipsum ambiunt, et circum sacram mensam sese invicem premunt ac protrudunt, tamquam non virtutis exemplum, sed victus parandi occasionem et subsidium, hunc Ordinem esse judicantes.» S. Leo (5): «Intelligamus, quanta et dantium et accipientium devotione curandum sit, ne tantae benedictionis sacramentum negligenter videatur impletum; et ideo pie et laudabiliter Apostolicis morem gesseris institutis, si hanc ordinandorum Sacerdotum formam... etiam ipse servaveris.»

41. 3.º Verum et proprium sacramentum est signum sensibile sanctificationem conferens. Atqui talis est Sacerdotum ordinatio; per formam enim aliquam sensibilem, ut infra explicabitur, con-

(1) De Sacerd. l. 3, c. 4.—(2) Q. 18, in Num.—(3) Orat. 1, in Sanc. Fauscha.—(4) Or. 2, Apolog.—(5) Epis. 81 ad Dioscor. 1.

fertur, necnon per Spiritus Sancti gratiam: eandem enim, quam Christus D. Apostolis dedit (1), accipiunt Sacerdotes potestatem et gratiam. Ideo decrevit Trident (2): «Si quis dixerit, per sacram ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra Episcopos dicere: *Accipe Spiritum Sanctum... anath. sit.*»

42. Obj. 1.º Ut Ordo vere sacramentum existat, sufficit unum ex ordinibus esse sacramentum. Atqui Episcopatus est Ordo, et quidem ad hierarchicum Ordinem praecipue pertinens (3); ergo ex definitione Tridentini (4) non inferitur, Sacerdotium esse sacramentum.

Resp. Dist. *ant.* Sufficit, unum Ordinem, ad essentiam Sacerdotii pertinentem, esse Sacramentum: permitto. Si non spectet ad essentiam Sacerdotii; nego. Deinde, Dist. *min.* Episcopatus est Ordo, quatenus spectat ad gradus hierarchicos, id est, ad Ecclesiae regimen, et ad sacras Uctiones ac Ordinationes perficiendas; conc. Est ordo ad essentiam et ministerium Sacerdotii pertinens; nego. Scilicet, Tridentinum explicavit ac definiit Ordinem, sive sacram ordinationem, tamquam sancti Sacerdotii ministerium et ornamentum; ut patet ex toto capite secundo (ibid.), necnon ex tribus prioribus canonibus, quibus deinde totius doctrinae nexum explicat. In can. 1 existentiam statuit Sacerdotii, et ejusdem munus primum, scilicet offerre sacrificium et peccata remittere. In can. 2 alios Majores et Minores decernit dari Ordines; eos, nempe, quibus deservitur Sacerdotio, et ad illud tenditur. Denique in can. 3 definit Ordinem, seu sacram Ordinationem esse sacramentum. Ergo absoum prorsus, et contra omnem loquendi et interpretandi regulam esset, per hunc Ordinem, sive sacram ordinationem, aliud intelligere, quam illud de quo agit, quod explicat, definit et vindicat proxime et immediate, tamquam principale subjectum totius doctrinae.

43. Obj. 2.º Sacerdotis ordinatio non est a Christo instituta: ergo non est sacramentum. *Ant.* prob. Ordines a Christo instituti enumerantur a Paulo (5): *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores, et Doctores, ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi.* Ergo cum de Sacerdotibus nihil dicat Paulus, non sunt a Deo instituti.

Resp. Nego *ant.* Etenim constituit Sacerdotium, cum dixit Apostolis: *Hoc facite in meam commemorationem* (6); et iterum: *Accipite Spiritum S.; quorum remisistis peccata...* Paulus quidem, in

(1) Joan XX, 22, 23.—(2) Ses. XXIII, 4.—(3) *Ibid.* c. 4.—(4) *Ibid.* can. 3.—(5) Ephes. VI, 11, 12; I. Cor. XII, 28.—(6) Luc. XXII, 19; Joann. XX, 22, 23.

loco citato, non loquitur de Sacerdotibus sub hoc explicito nomine; verum eos clare significat sub nomine Apostolorum et Pastorum, qui officio ac ministerio sacerdotali corpus Christi aedificabant.

44. **Corollarium.** Quae in hac thesi de Sacerdotis ordinatione diximus, ostendunt directe, Presbyteri ordinationem esse sacramentum.

Nam: 1.º Presbyter, cum ordinatur, vere et proprie Sacerdos efficitur, juxta essenziale Sacerdotii officium a Tridentino declaratum; e contra, Episcopus in sua Ordinatione non fit Sacerdos, sed supponitur in hoc gradu constitutus.

2.º Sententiae ad probandum laudatae, tum Florentini, tum aliorum Patrum et Pontificum, explicite ad Presbyterii ordinationem referuntur, ut patet, tum ex eorum scopo, tum ex productis argumentis.

3.º Presbyteris illa confertur, in ordinatione eorum, Spiritus S. gratia et potestas: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remisistis peccata...* etc.

THESIS VII.

Ordinatio Episcopi, seu ritus ille, quo Presbyteri ad episcopatum initiantur, est sacramentum.

45. **Nota.** I. Episcopus et Presbyter in dignitate conveniunt sacerdotali; differunt autem, et quidem jure divino, quoad gradum aliquem potestatis Ordinis, ut superius explicatum est (Th. III). Dubitatur ergo, utrum ritus ille, quo consecratur, seu initiatur Presbyter ad hanc potestatem episcopalis Ordinis suscipiendam, sit verum sacramentum: qua in re non eadem est theologorum sententia.

II. Putarunt plures ex nobilioribus DD., ut D. Thomas, M. Sententiarum, Albertus M. S. Bonaventura, etc., non esse gradum episcopalem in hierarchico Ordine sacramentalem Ordinem distinctum a sacramentali Ordine Presbyteratus; sed esse quamdam hujus extensionem: hanc sententiam dicit esse probabilem Suarez. (1). Quemadmodum in collatione Sacerdotii; cum post acceptam consecrandi Corpus Christi potestatem imponuntur Presbytero manus ut Spiritum Sanctum et ad peccata remittenda virtutem suscipiat, non dicitur esse Ordo sacra-

(1) De Sacram. in Gen., Disp. 11, Sec. 3.

mentalis distinctus, sed ejusdem suscepti characteris extensio (1) et ejusdem sacramentalis Ordinis complementum; a pari, idem dicendum, cum sacerdotalis Ordo ad altiorem gradum Episcopatus provehitur.

III. Verum alii AA. non pauci, praesertim recentiores, tenent Episcopi consecrationem esse, quoad id quod superaddit Presbyteri consecrationi, verum Sacramentum, et novum consequenter imprimere characterem. Hanc sententiam sequitur Navarrus, vocatque probabilem Suarezis (2), et Bellarminus certissimam. Perpetuis autem argumentis, eam probabiliorum saltem dici posse facile, ut puto, elucebit.

46. Prob. 1.º ab aliquibus AA. ex sententiis illis Pauli (3): *Noli negligere gratiam, quae data est tibi... Admoneo te ut resuscites gratiam Dei...* Nam ex his arguitur: Timotheus ordinatus fuit Episcopus; sed accepit in sua ordinatione gratiam; ergo ordo Episcopatus est sacramentum. Verum, non sat firmum hoc esse argumentum, ex supra tractatis videtur. Supponit enim haec argumentatio, sermonem esse in hisce testimoniis de sola ordinatione Timothei ad Episcopatum; jam vero id gratis supponi, imo verius censendum, Pauli discipulum simul et semel fuisse ordinatum Presbyterum et Episcopum, ex antea (4) dictis patet.

2.º Ex iisdem Pauli testimoniis sic argui potest: certum est, Timotheum fuisse per manuum impositionem a Paulo ordinatum non tantum Presbyterum, sed etiam Episcopum (5); item certum est, per illam manuum impositionem collatam fuisse Timotheo gratiam. Sed alienum omnino est a ratione putare, gratiam manuum impositione datam respexisse tantum Presbyteratum, non vero Episcopatum; ergo juxta Paulum confertur etiam gratia per ordinationem Episcopi, ideoque haec ordinationis est sacramentum. *Min.* prob. Ut censere possimus, gratiam Timotheo collatam non fuisse propter ordinationem episcopalem, etiamsi in tali ordinatione reapse illam susceperit; oportet cogitare, seu fingere, quod exercitium muneris episcopalis non postulat sanctitatem, sed solum eam requirit officium sacerdotale. Sed hoc fingi non potest, imo est manifeste verum, exigere sanctitatem officium Episcopi: debet enim manus imponere ad dandum Spiritum Sanctum, ad consecrandos Ecclesiae ministros, et ad regendam Ecclesiam a Sp. Sancto constitutus omnibus in sanctitate vitae praeclucere debet, ut ipse Paulus Timotheo aiebat (6): *Haec mu-*

(1) Vide Suarez, de Poenit. disp. 16, sec. 3.—(2) Ibid. disp. 26, sec. 1, n. 4.—(3) I Tim. IV, 14; II Tim. I, 6.—(4) Theos. III, n. 22, 25.—(5) I Tim. V, 22.—(6) I^a III, 14, 15; IV, 13-16.

nera Episcopi) *tibi scribo... ut scias quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quae est Ecclesia Dei vivi columna et firmamentum veritatis... Dum venio, attende lectioni, exhortationi et doctrinae. Noli negligere gratiam, quae in te est, quae data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterii. Haec meditare; in his esto; ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi et doctrinae: insula in illis. Hoc enim faciens, et te ipsum salvum facies, et eos, qui te audiant.*

47. 3.º Episcopus, ratione proprii gradus, seu formaliter, spectat ad ordinem sacerdotalem. Sed Sacerdotis ordinationis est sacramentum (ex Th. VI); ergo et ordinationis Episcopi est sacramentalis. *Maj. prob.* a) Sacerdotium est supremus Ordinis hierarchici gradus, ut docet Trident. (1); item, qui dicit omnes christianos esse Sacerdotes, Ecclesiasticam Hierarchiam confundit (ibid.). Atqui non ita esset, si Episcopus ratione proprii gradus non pertineret ad Sacerdotium; ergo. *Min.* prob. Episcopi ad hierarchicum Ordinem praecipue pertinent (ibid. cap. 4); et constat, ordinatione divina, Hierarchia catholica Episcopis, Presbyteris, et Ministris (ibid. can. 6); ergo si Episcopatus non spectaret ad Sacerdotium, non esset istud supremum Hierarchiae gradus, neque confundere Hierarchia, etiamsi essent omnes Sacerdotes; adhuc enim forent Episcopi qui regerent Ecclesiam Dei (ibid. cap. 4). b) Augustinus (2) ait: solos Episcopos et Presbyteros proprie vocari in Ecclesia Sacerdotes. Tertullianus (3) dicit, Episcopum esse summum Sacerdotem. Hieronymus (4) docet: «Ad honorem »Sacerdotii« solos Episcopos imponere manus super baptizatos; nam »Ecclesiae salus in summi Sacerdotis dignitate pendet; cui si »non exors quaedam et ab omnibus eminens detur potestas, tot in »Ecclesiis efficiuntur schismata, quot Sacerdotes.» Leo M. (5), enumeratis officiis Episcoporum propriis, ait: «Quae omnia solis »deberi summis Pontificibus praecipitur, ut per hoc et discretio »graduum, et dignitatis fastigium summi Pontificis demonstratur.» c) Ratio ex primario Episcopi munere oritur. Ad eum enim propriissime pertinet ordinare (6) juxta illud Epiphani (7): «Episcoporum Ordo ad gignendos Patres praecipue pertinet; cum »enim Patrum in Ecclesia propagatio. Alter (Presbyterorum) hujus »Patres non possit, filios Ecclesiae regenerationis lotionem producit.» Atqui ordinare Sacerdotes, seu gignere Patres est complementum et perfectio potestatis sacerdotalis; nam «omne generans

(1) Sess. XXIII, cap. 2 et 4.—(2) De Civit. Dei, l. 20, c. 10.—(3) L. de Bapt. c. 17.—(4) Dial. adv. Lucif. n. 9.—(5) Epist. 38, ad episc. Gall., et Germ.—(6) Vide supra, Th. III.—(7) Haeres. 75.

»prodeit sibi simile secundum formam» (1), ut ait D. Thomas. Ergo Episcopus, ratione proprii gradus... etc.

48. 4.º Tridentinum definiit, ordinem esse sacramentum; item docet, ad Ordinem Episcopos praecipue pertinere; ergo spectat quoque Episcopus ad sacramentum Ordinis, et ideo, saltem partialiter, est sacramentum. Leo M. ait (2): «Quis ergo dissimulare audeat, quod in tanti sacramenti perpetratur injuriam.» Agit nempe de Episcopi ordinatione, in qua regulae a SS. canonibus statutae praetermittuntur. Ipse S. P. Leo (3) ad gratiam Spiritus S. refert creationem Antistitem: «Hujus divini Sacramentum... non per generationum tramitem curritur... sed eos rectores Ecclesia accipit, quos Spiritus S. praeparavit; ut in populo adoptionis Dei, cujus universitas sacerdotalis ac regalis est, non praerogativa terrena originis obtineat unctionem, sed dignatio coelestis gignat Antistitem.» Gregor. M. (4): «Qui in culmine ponitur, sacramenta suscipit unctionis. Quia vero ipsa unctio sacramentum est, is qui promovetur, bene foris ungitur, si intus virtute sacramenti robetur.» Quod de Episcopis dicere, patet ex contextu; ait enim: «Plerumque culmen Praelationis accipiunt, qui in charitate Dei et proximi perfecti non sunt.» Augustinus (5): «Manet in ordinatis sacramentum ordinationis, et si quisquam ab officio removeatur, sacramento Domini semel imposito non carebit.» Quod et de Episcopis intelligit.

49. Obj. 1.º Si Episcopus, secundum id quod Presbyteratus adiungit, verum est sacramentum, erit quoque octavus Ordo. Sed supra id rejecimus; ergo.

Resp. Dist. *maj.* Erit octavus Ordo simpliciter; nego. Secundum quid; conc. *maj.* Etenim consecratio episcopalis tribuit aliquam perfectionem spectantem ad Sacramentum complementum; ideoque gradus iste est quidem plenus Sacramentum, perfectior Sacramentum Christi participatio, non autem distinctus Ordo sacerdotalis; est enim ipsius Sacramentum extensio seu evolutio, veluti cum naturae accidit fecunditas.

Inst. Non potest Sacerdos perfectiorem habere virtutem, quam ut sacrificium Corporis et Sanguinis Christi Deo offerat; ergo non potest dari aliud sacramentum completivum Sacramentum.

Resp. Dist. *ant.* Perfectiorem absolute, et cum distinctione mutua inter utramque virtutem; conc. Nam major sane est virtus consecrandi et offerendi Corpus Christi, quam facultas ordinandi. Nequit habere virtutem perfectiorem relative, cum distinctione non

(1) 1.º Q. 33, a. 2 ad 4; Q. 41, ar. 5. 9.—(2) Ep. 83.—(3) Serm. 3, de *antivers. assumpt. suae*.—(4) In l. 4, Reg. c. 5.—(5) De *Bon. conjug.* c. 24.

mutua; nego *maj.* Oportebat Sacramentum in Ecclesia multiplicari, quia catholica est; et propagari, quia viatrix est et perpetua. Noluit autem Deus, vel omnes esse Sacerdotes, vel carnali creati origine, vel quosvis Sacerdotes virtutem alios consecrandi habere; aliquibus ergo perfectio haec concessa fuit, ne Sacramentum omnino vel ex parte deficeret. Jam vero multiplicatio et propagatio Sacramentum non pertinet ad ejusdem perfectionem absolutam, sed relativam: proinde, pensata absolute sacerdotali dignitate, nequit dici Episcopus Presbytero perfectior; bene autem dici potest, quoad perfectionem relativam absolutae accedentem.

50. Obj. 2.º Eandem habet ad Eucharistiam Presbyteratus habitudinem, quam Episcopus. Sed ex ista habitudine distinguuntur Ordines, quatenus sacramentales, juxta D. Thomam (1); ergo.

Resp. Dist. *maj.* Eandem habet habitudinem absolutam; conc. Relativam; nego. Quam distinctionem ex dictis facile explanabis.

Inst. Ejusmodi distincta habitudo non est respectu ad Eucharistiam, sed ad Corpus Christi mysticum. Atqui talis differentia non inducit ullam in Ordine sacramentali distinctionem, ut docet (ibid.) D. Thomas. Alias et Archiepiscopi, et Primates, Papa quoque deberent consecratione sacramentali initiari; ergo.

Resp. nego. *maj.* vel dist. juxta superius explicata. Eodem enim modo, quo multiplicatio et propagatio Sacramentum ad illius perfectionem spectat, distinctam etiam refert ad Eucharistiam habitudinem.

51. Obj. 3. Ordinis sacramentum, ut dictum est, (2) characterem imprimit; ergo et Episcopatus debet distinctus character, et poterit, eo suscepto, etiam non Sacerdos esse Episcopus.

Resp. Dist. *consequens.* Debetur character distinctus simpliciter; nego. Secundum quid; conc. Character signum est, non quidem per intrinsecum respectum ad rem significatam, sed ex Dei ordinatione. Dicimus ergo, ipsum sacerdotalem characterem, accedente episcopali ordinatione, a Deo ordinari ad munera Episcopi significanda; sive id fiat cum aliqua ipsius characteris physica immutatione, sive morali tantum; quam questionem aliis definiendam libenter permittimus. Concedendum quidem censemus, alium formaliter, seu in ratione signi, esse Episcopi characterem, alium vero Presbyteri; tamen ex dictis patet, non posse characterem suscipi episcopalem, non accepto sacerdotali, seu Presbyteri characterem.

(1) 4, Dist. 24, Q. 2, a. 2, q. 2.—(2) De Sacram. in Gen. Th. VI, n. 49.

THESIS VIII.

Ordinatio Diaconi est sacramentum.

52. Nota. Diaconus, e graeca voce *διάκονος*, universim ministrum seu famulum significat; at, usu Ecclesiae, eum refert Ordinis hierarchici sacrum ministrum, qui Sacerdoti solemniter sacrificium offerenti proxime inservit. Praeter novatores, qui totum Ordinis sacramentum rejecerunt, pauci ex catholicis, cum Durando et Cajetano, putarunt Diaconatum non esse sacramentum. Adeo tamen communis ac certa est thesis, ut oppositum sine temeritate non posse defendi dicant plures theologi.

53. Prob. 1.º Tridentinum (1) definivit. Ordinem esse sacramentum, et ad illum pertinere etiam Diaconos, seu Diaconatum esse vere et simpliciter Ordinem. Sed non esset simpliciter Ordo, si non foret etiam sacramentum; ergo. *Min.* prob. Nequit dici simpliciter Ordo id, cui non convenit quod est proprium et praecipuum Ordinis. Sed tria sunt, juxta Trident., propria et praecipua ac characteristica Ordinis: esse sacramentum, imprimere characterem, et esse institutum, ut «Sacerdotii ministerium dignius et majori »cum veneratione exerceri posset;» ergo cui haec non conveniunt, nequit esse simpliciter Ordo. Jam vero, si Diaconatus non esset sacramentum, primum et secundum nullatenus, tertium autem analogice tantum eidem convenirent; ergo non esset simpliciter Ordo. Confir. a) Duo a Trid. definiuntur (2); Christum D.^m instituisse Hierarchiam, seu Ordinem, constantem Episcopis, Presbyteris et Ministris, ideoque saltem, Diaconis; item, Ordinem, seu sacram ordinationem, institutum fuisse a Christo in sacramentum. Hoc posito, dicimus: Christus instituit Ordinem, et instituit illum esse sacramentum: sed Ordo, ut a Christo institutus, constat Episcopis, Presbyteris et Diaconis; ergo Christus instituit, Episcopos, Presbyteros et Diaconos esse Sacramento ordinationem, seu Ordinationem eorum esse Sacramentum. Confir. b) Idem argumentum paulo aliter explanatur. Institutio Ordinis per Christum duplex obiectum, seu effectum, respexit, juxta fidem a Trid. definitam: primo; Ordinis constitutionem, quem voluit Christus constare etiam Diaconis (saltem); secundo; ipsius Ordinis sanctificationem, quapropter statuit Christus esse sacramentum. Atqui nulla est ratio, ut excludamus Diaconos ab ejusmodi sanctificatione; imo est validissima ratio, ut eos comprehendi dicamus: ergo. *Min.* prob. In primis nulla est ra-

(1) Sess. XXIII, c. 2, et 4, et can. 3.—(2) *Ibid.* can. 3 et 6.

tio ad Diaconos excludendos: numquid non est Diaconatus verus Ordo, et a Christo institutus, uti Episcopatus et Presbyteratus? cur ergo excludendus a sanctificatione, quam Christus constituit Ordini a se instituto? Deinde clamat urgens ratio ut non excludatur: nam Diaconi ministerium est sanctissimum, scilicet, ministrare immediate Sacerdoti sacrificanti, ut dicemus.

54. 2.º Diaconi ordinatio est sacramentum, si ritu sensibili cum collatione gratiae perficitur. Atqui ita res se habet: nam ordinatur Diaconus, dicente Episcopo cum impositione manuum: Accipe Spiritum Sanctum; et Tridentinum definit (1): «Si quis dixerit, per sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac »proinde frustra Episcopos dicere; Accipe Spiritum Sanctum... »anath. sit.»

55. 3.º SS. Scripturae exhibent sacram esse Diaconorum ordinationem, quemadmodum illam Presbyterorum et Episcoporum. Et quidem, a) ratione ritus; consecrabant Diaconos Apostoli, eodem modo ac Presbyteros et Episcopos (2): *Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, et orantes imposuerunt eis manus.* b) Ratione aptitudinis, seu dispositionis; enumeratis primum ad Episcopatum dispositionibus, similes Apostolus subjungit ac requirit pro Diaconis (3): *Diaconos similiter pudicos... habentes mysterium fidei in conscientia pura; et hi probentur primum, et sic ministrent...* Apostoli autem, ad primos consecrandos, dixerunt (4): *Considerate ergo, fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu Sancto et sapientia...* c) Ratione ministerii; patet istud non pure profanum, sed sacrum extitisse. Nam a) Evangelium praedicabant et baptizabant, sicut Apostoli. b) Aiebat Apostolus (5): *Et hi probentur primum, et sic ministrent nullum crimen habentes. Diaconi sint unius uxoris viri... qui bene ministraverint, gradum bonum sibi acquirunt, et multam aduiciam in fide, quae est in Christo Jesu.* Atqui ad profanum ministerium, non refert esse unius uxoris virum, esse plenum Spiritu Sancto, et acquisitio multae fiduciae in fide: ergo.

56. 4.º Sancti Patres pariter sanctitatem Diaconatus Sacerdotio et Episcopatu accensent. Ignatius (6) ait: «Qui intra altare est, mundus est; qui vero extra est, non est mundus: hoc est, qui sine Episcopo et Presbyterio et Diaconis quiddam agit, is non est mundus in conscientia.» Ecce intra altare esse nequit, qui Diaconus non adhaeret. Rationem superius tradit (*ibid.*): «Oportet autem et Diaconos, mysteriorum Jesu Christi ministros... non enim ciborum

(1) Sess. XXIII, can. 4.—(2) Act. VI, 6.—(3) 1 Tim. III, 8-10.—(4) Act. Ap. VI, 3.—(5) 1 Tim. III, 10, 12, 13.—(6) Ep. ad Trall. 7.

»et potum ministri sunt, sed Ecclesiae Dei ministri.» Et rursus (1): «Episcopo attendite, ut et Deus vobis. Devovear ego pro iis, qui subditi sunt Episcopo, Presbyteris, Diaconis, et utinam mihi contingat »habere cum illis partem in Deo.» S. Laurentius, teste Ambrosio (2), dicebat Pontif. Sixto: «Quo, Sacerdos sancte, sine »Diacono properas? Numquam sacrificium sine ministro offerre consueveras... Experire certe utrum idoneum ministrum elegeris. Cui »commisisti Domini Sanguinis consecrationem (al. dispensationem) »nemj, cui commendatorum consortium sacramentorum, huic »sanguinis tui consortium negas?» Dionysius Areop. (3) ritum exponit ordinationis Episcoporum, Presbyterorum et Diaconorum, et vocat communi appellatione: «Sacramentum ^(sacrosanctum) »consecrationis sacrorum Ordinum.» Deinde dicit, vitam illorum qui consecrantur «Deo, consecrationis auctori, penitus subjiciendam, ut, quantum fieri possit, digna sit divino templo et altari »ejus, qui sanctiori ratione deformes mentes consecrat.» S. Jo. Chrysost. (4) ait de ordinatione Diaconorum: «Hoc est ordinatio: manus viri superponitur, totum vero Deus operatur, ejusque »manus est qua tangit caput ordinati, si quemadmodum oportet »ordinetur.» Deinde (hom. 15) de ordinatione Stephani, dicit: «Vide quomodo inter septem illos unus praecellens esset et primas »teneret. Etsi enim ordinatio communis esset, et hic majorem gratiam attraxit. Antea signa non faciebat... ut ostenderetur non solum »gratiam sufficere, sed ordinationem requiri, ut Spiritus accessio fiat.» S. Hieronymus (5), de quibusdam Episcopis, qui Diaconos, nisi prius uxores ducerent, ordinaere nolebant, aiebat: «Nisi praegnantem uxorem viderint clericorum, infantisque de ulnis »matrum vagientes, Christi sacramenta non tribuunt.» Videas etiam (6) Anastasium PP. II.

57. Obj. 1.^a Ad profanum officium non opus est speciali gratia vel consecratione. Sed instituti fuerunt, vel electi, Diaconi ad profanum ministerium (7): nam Apostoli *Dixerunt: non est aequum nos derelinquere verbum Dei, et ministrare mensis. Considerate ergo, fratres, viros ex vobis septem... quos constituamus super hoc opus. Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus.* Ergo.

Resp. Dist. *min.* Electi sunt Diaconi unice ad profanum officium; nego *min.* Occasione profani ministerii, scilicet, elargiendi elemosynas, instituti, vel potius, ordinati fuerunt; conc. Bona Ecclesiae per ministros ecclesiasticos congruentius administrari, perennis

(1) Ep. ad Polycar. 6.—(2) De Offic. P. 1, c. 41.—(3) De Ecl. Hier. c. 5.—(4) In Act. Ap. hom. 14.—(5) L. adv. Vigilant.—(6) Thes. V. n. 33.—(7) Act. VI.

confirmat consuetudo: ideo ipsi Apostoli primum huic pio officio vacabant. Crescente autem Ecclesia, huic et aliis non sufficebant Apostoli ministeris; ideoque, occasione ista urgente, non quidem Ordinem Diaconorum instituerunt, sed illos consecrarunt ut simul cum propriis eorum officiis, hoc ministerium pauperibus providendi eis committerent.

58. Obj. 2.^a Cyprianus (1) ait: «Meminisse Diaconi debent, »quoniam Apostolos, id est, Episcopos et Praepositos Dominus elegit, Diaconos autem, post Ascensum Domini in coelos, Apostoli »sibi constituerunt Apostolatus sui et Ecclesiae ministros.» Ergo diaconatum Christus non instituit.

Resp. Nego *conseq.* Non enim agit Cyprianus de Ordinis institutione, sed de electione et consecratione eorum qui ad Ordinem evehuntur. Nota autem, non mensuram tantum, sed Apostolatus et Ecclesiae ministros esse Diaconos, asserere Cyprianum.

Inst. Hieronymus (2) dicit: «Quis patitur ut mensuram et »viduarum minister super eos tumidus se efferat, ad quorum preces »Corpus Christi Sanguisque conficitur?»

Resp. Dist. et explico mentem S. Doctoris. «Minister mensuram »et viduarum est Diaconus, quasi ejus sit praeceptum ministerium; nego, Quatenus illi quidem conveniat tale ministerium, non autem consecratio Corporis et Sanguinis Christi, uti Presbyteris; conc. Cum Hierosolymis communiter viverent fideles, necessitas providendi pauperibus exhibuit primam occasionem ordinandi Diaconos; qui, tempore S. Hieronymi, cum superbe Presbyteros contemnerent, audire a S. Doctore debuerunt, propter inferiora illos institutos fuisse ministeria, et ad ministrandum viduis originem duxisse. Ceterum, ut diximus, Diaconi illi aliis vacabant ministeriis sacris, ut patet de Philippo et Stephano; et in aliis civitatibus, ubi non vigeat vita communis, ut Cretae, Ephesi, et Philippis, etiam Diaconi ordinabantur, uti Paulus in suis refert epistolis: et S. Justinus (3) ministrasse Diaconos Eucharistiam testatur, et alii Patres confirmant, ut vidimus in Thesi.

SCHOLION.

De diaconissis.

59. Cum olim mulieres, vel viduae, vel virgines, aetate provectae, ad quaedam in Ecclesia ministeria assumerentur, puta, ad mi-

(1) Ep. 65 ad Rogat.—(2) Epist. ad Evangel.—(3) Apolog. 2 in fine.

nistrandum feminis pro susceptione Baptismi, vel ad eas edocendas in doctrina fidei, etc. quaeritur utrum ad Ordinem aliquem ecclesiasticum pertinerent. Ratio dubitandi esse potest, quia impositione manuum, et invocatione Spiritus Sancti, cum forma aliqua, seu deprecatione, ab Episcopo consecrabantur ad ministerium.

Ejusmodi sanctimoniales mulieres ad nullum pertinuisse Ordinem ecclesiasticum proprie dictum, communis est sententia. Earum institutio erat pure ecclesiastica, et nullatenus in sacro ac divino Ordine contenta, qui, uti diximus, ad sacram Eucharistiam principaliter et directe tendit. Illarum autem sacrarum mulierum institutionem alium habuisse scopum, dicitur in Constit. Apostolicis (1). «Diaconissa non benedicit, neque facit aliquid eorum quae Presbyteri et Diaconi faciunt, nisi quod januas custodit et Presbyteris ministrat cum mulieres baptizantur, idque propter decorem et honestatem.» Similiter legimus apud Epiphanium (2): «Quamquam Diaconissarum in Ecclesia ordo sit, non tamen ad Sacerdotii functionem, aut ullam hujusmodi administrationem institutus est; sed ut muliebris sexus honestati consulatur.» E contra veri Ordines via sunt ad sacerdotium, et proxime vel remote, ut ei subministrant sunt instituti.

THESIS IX.

Subdiaconatus, nec non et inferiores ecclesiastici Ordines, sunt vera sacramenta.

Nota. Cum antiquorum theologorum, Durando excepto et Cajetano, communi sententia, et nobiliorum etiam inter recentiores, uti Bellarminus, Valentia, Gotti, etc., hanc, ut probabilior, tuemur thesism.

60. 1.^a pars, scilicet, de Subdiaconatu, est altera probabilior, quia inter sacros Ordines refertur, et ab Ecclesia, praescripto celibato, magis honoratur. Simul tamen utramque probamus theseos partem.

1.º In Decreto Eugenii IV, seu Florentini Conc. Generalis (vocatur enim Synodale Decretum, et in eodem dicitur, sacro approbante concilio, a Pontifice traditum), proponuntur pari modo omnes septem Ordines, ut verum sacramentum. Dicit enim Pontifex: «Sextum sacramentum est Ordinis: cujus materia est illud, per cujus traditionem confortur Ordo; sicut Presbyteratus traditur per calicis... porrectionem; Diaconatus vero... Et similiter de aliis, per rerum ad ministeria sua pertinentium assigna-

(1) L. 8, c. 28.—(2) *Haeres*, 69, n. 3.

tionem. Forma Sacerdotii talis est. Accipe potestatem... etc. Et sic de aliorum Ordinum formis... Ordinarius minister hujus sacramenti est Episcopus. Effectus, augmentum gratiae, ut quis sit idoneus Christi minister.» Evidenter patet, Florentinum cum Pontifice pari modo docere; a) omnes Ordines esse sacramentum; b) constare materia et forma; c) pertinere ad ministerium Episcopi; d) causare gratiam ad idoneum faciendum ministrum.

2.º Tridentinum (1) non tantum nihil docuit ad haec emendanda, quod sane fecisset si forent erronea; sed potius confirmasse sat clare videtur. Nam definit (2): «Dubitare nemo debet Ordinem esse vere et proprie unum ex septem Ecclesiae sacramentis.» Atqui nomine Ordinis intelligit et comprehendit septem omnes Ordines; ergo, *Min.* prob. Ait concilium (cap. 4): «Sacrosancta Synodus declarat, praeter ceteros ecclesiasticos gradus, Episcopos... ad hunc hierarchicum Ordinem praecipue pertinere.» Atqui illi ecclesiastici gradus, sunt septem Ordines, uti docet in cap. 2. Ergo.

61. Confirm. 1.º Christus instituit Hierarchiam, quae constat ex Episcopis, Presbyteris et Ministris (3). Item instituit Christus Ordinem esse sacramentum (4). Atqui nomine Ministrorum veniunt etiam, ex mente Concilii, Subdiaconatus et minores Ordines: et dici nequit, exclusisse Christum hos Ordines a ratione sacramenti, eosdem instituendo; ergo, *Min.* quoad primam partem, patet ex cap. 2, ubi *Ministrorum* Ordines, non solum Diaconos, sed alios inferiores esse dicit Concilium. Quoad secundam partem, etiam patet; quia tum de Diacono, tum de aliis inferioribus Ordinibus, dicit: «Sacerdotio ex officio deservire, quo dignus et majori cum veneratione exerceri posset.» Ergo dici non potest, ita hos inferiores Ordines Christum instituisse, ut eos a ratione sacramenti excludere voverit.

62. Confr. 2.º Christus milites suos, ad fortiter fidem profitendam, sacramento *confirmatos* voluit; peccatores poenitentes, quo perfectionem explerent poenitentiam, etiam sacramento multiviti conjuges, ut munera facilius obirent, sacramentali vinculo sanctificavit; et putabimus, eos, quos ipse Christus instituit Ministros, «Qui sacerdotio ex officio deservirent, quo dignus, et majori cum veneratione exerceri posset.» fuisse a sacramentali gratia repulsos?

63. Obj. 1.º Urbanus II indicavit (5) hos inferiores Ordines institutionis esse ecclesiasticae: «Super his (Presbyteratu et Diacon-

(1) Sess. XXIII.—(2) Cap. 2, can. 3.—(3) Can. 6.—(4) Can. 3.—(5) *Supra*, Thes. II, n. 14.

»natum solum praeceptum habemus Apostoli.» Ergo nequeunt esse vera sacramenta.

Resp. Dist. *ant.* Institutionis sunt Ecclesiasticae, quatenus non est institutionis divinae ut distincte et separatim inferiores Ordines conferantur, ut supra diximus (ibid.); conc. Quasi non continentur, saltem implicite, in sacro Ordine, neque possint ex institutione Christi distincte conferri; nego. Vide Gotti (1) de hac re.

64. Obj. 2.º Tum in materiis et formis, tum in effectibus, multum discrepant minores Ordines a majoribus: ergo non unum, sed plura efficiunt sacramenta, ideoque ista plusquam septem erunt.

Resp. Dist. *ant.* Discrepant ita, ut sint diversi gradus unius Hierarchiae in ordine ad Sacerdotium; conc. Discrepant absolute; nego. Inde negatur *conseq.* Quemadmodum in Eucharistia duplex materia et forma duplex, et in sacra Unctione multiplex unctio et deprecatio unum constituunt totale sacramentum: ita in re praesenti. Donec tota Ordinatio in Episcopatu terminetur et perficiatur, sacramentum quidem habetur, id est, signum sacrum sanctificativum; non autem adaequatum in plenitudine Sacerdotii.

ARTICULUS II.

De materia et forma sacramenti Ordinis.

THESIS X.

Sacramenti Ordinis materia est instrumentorum traditio, quibus potestas significatur cuiuslibet Ordini propria; sic, pro Sacerdotio, calicis cum vino, patenae cum hostia; probabilius necessaria est etiam manuum impositio pro Episcopatu, Presbyteratu et Diaconatu. Forma autem sunt verba illa quibus materia traditur ad effectum significandum, vel manus imponuntur.

65. *Nota.* Plures de hac re, variaeque feruntur sententiae, quae omnes gravissimorum AA. commendantur suffragiis. Omnes AA. quidem consentiunt, materiam hujus sacramenti esse aliquid signum sensibile, et formam esse verba illa, quae dicuntur, cum sig-

(1) De Sac. Ord. q. 8, d. 1, n. 2.

num illud exhibetur; sic generatim tantum dixit Trident. (1): «Sacram ordinationem verbis et signis sensibilibus perfici.» Verum cum in aliquibus Ordinibus duplex signum, seu materia, adhibeatur, nempe, impositio manuum, et instrumenti alicujus porrectio; inde aliqui solam impositionem manuum putant esse necessariam, pro quo citantur S. Bonaventura, Becanus, etc. alii instrumentorum traditionem, ut Capreolus, Soto Dom. Valentia, S. Thomas et alii; denique tertia sententia utramque materiam censet essentialiter; hanc tenent Bellarminus, Suarez (2), Vazquez (3), Maldonatus, Plattelli, Tannerus, Billuart, etc., estque longe communior.

66. 1.^a pars, pro qua stant etiam AA. secundae sententiae, prob. 1.º Conc. Florentinum (4) docet: «Sextum sacramentum confertur Ordinis, cujus materia est illud per cujus traditionem confertur Ordo; sicut Presbyteratus traditur per calicem cum vino et patenae cum pane porrectionem.» Deinde: «Forma Sacerdotii talis est: Accipe potestatem offerendi sacrificium...» etc. Jam vero, absurdum est dicere, concilium voluisse tantum significare ritum accidentalem; nam primum clare exposuit quid nomine materiae et formae sacramentorum intelligat: «Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, et persona ministrum... quorum si aliquid desit, non perficitur sacramentum;» et deinde pro singulis sacramentis, eorum explicat essentialiter materiam et formam, donec ad Ordinem pervenit. Non minus absurde diceret, concilium generale cum Papa errasse in re adeo gravi.

67. 2.º In ipsa Sacerdotum Ordinatione, juxta Pontificale Romanum, non significatur collatio potestatis sacerdotalis, nisi in traditione instrumentorum; tunc dicitur: «Accipe potestatem...» Antea vocantur tantum *ordinandi*, etiam post primam ac immediate consequentem manuum impositionem; in formis, seu precibus quae hanc comitantur, solum postulantur divina auxilia: «Super famulos tuos quos offerimus consecrandos.» Eo ritu impositionis manuum completo, Pontifex incipit hymnum «Veni Creator...» et postea procedit ad porrectionem instrumentorum, explicite dicens: «Accipe potestatem offerre sacrificium...» et quidem procedunt immediate ad celebrandum cum Episcopo. Unde arguimus: tunc tantum ordinatur Sacerdos, cum illum intendit Ecclesia ordinare; sed cum traduntur ei instrumenta, id intendit Ecclesia, non autem

(1) Sess. XXIII, cap. 3. — (2) De Irregular. Disp. 4, sec. 4, n. 13. — (3) In 3.ra p. Disp. 239, c. 4 et 5. — (4) Decr. pro Arm.

antea vel post; ergo. Confir. Sacra Ordinatio verbis et signis perficitur (1); et quidem hoc est omnibus sacramentis commune (2): «Symbolum esse rei sacrae, et invisibilis gratiae formam visibilem.» Atqui effectus, seu res sacra et invisibilis sacramenti Ordinis, cum traduntur instrumenta, clare et explicitè significatur, non vero prius; ergo. *Mm.* patet: nam claris significari nequit effectus Presbyteratus, quam tradendo vasa et materiam Sacrificii, et dicendo: Accipe potestatem offerre sacrificium... Antea vero, dum manus imponit Episcopus, hortatur tantum circumstantes, ut orent pro electis. Deinde, transacta impositione manuum, orat quidem Deum Episcopus: «Super hos famulos tuos benedictionem infundas quos offerimus consecrandos:» quod vero potestatem aliquam eis impertiatur nullatenus significat.

Unde hanc perpendens rationem D. Angelicus (3) ait: «Et quia principalis actus Sacerdotis est consecrare Corpus et Sanguinem Christi, ideo in ipsa datione calicis sub forma verborum determinata, character sacerdotalis imprimitur.»

68. II.º pars prob. 1.º Ritus, qui ab initio, juxta Scripturas, adhibitus est ab Apostolis et aliis Episcopis ad ordinandum, non est reputandus inefficax et accidentalis, nisi aperte probetur. Atqui manuum impositio fuit ab Apostolis et Episcopis ab initio exhibitæ; esse autem inefficacem et accidentalem non ostenditur; ergo. *Mm.* patet. Nam Apostoli ad primos ordinandos Diaconos (4) manus super eos imposuerunt. Timotheus (5) impositione manuum fuit ordinatus; et ipse similiter aliis manus imponebat (6): Paulus quoque et Barnabas eodem ritu ad sacrum ministerium (7) fuerunt segregati.

2.º Conc. Trid. (8) testatur Episcopos et Presbyteros, tempore Apostolorum, per impositionem manuum ordinatos fuisse. Deinde anathemate damnat (9) dicentes: «Per sacram ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra Episcopos dicere: accipe Spiritum Sanctum.» Jam vero id, dum manus imponunt, dicunt Episcopi, tum in Ordinatione Presbyterorum, tum in alia Diaconorum: ergo vere et efficaciter ad eorum spectat Ordinationem.

69. 3.º Ex antiquioribus conciliis et SS. Patribus confirmari potest. Conc. Carth. IV. modum praescribens ordinandi, dicit: Episcopos, Presbyteros et Diaconos debere per manus impositionem ordinari. Item horum ordinationem vocat Conc. Antio-

(1) Trid. Sess. XXIII, c. 3.—(2) Sess. XIII, c. 3.—(3) Suppl. q. 37, a. 3.—(4) Act. VI, c. 6.—(5) I Tim. IV, 14.—(6) Ibid. V, 22.—(7) Act. XIII, 3.—(8) Sess. XIV, De Extr. Unc. c. 3.—(9) Sess. XXIII, can. 4.

chenum (can. 10) Manuum impositionem. Hieronymus (1) ait: «Ordinationem clericorum, quae non solum ad imprecationem vocis, sed ad impositionem impletur manus.» S. Epiphanius (2) etiam: «Quinam fieri potest, ut is Presbyterum constituat, ad quem creandum manuum imponendarum jus nullum habeat?»

70. 4.º In hoc ritu adhibendo constanter convenerunt Ecclesia graeca et latina, illumque retinent tamquam essentialem schismatice ecclesiae post multa saecula ab unitate sejunctae. Sed in accidentalibus magna facta est varietas, e contra in ritibus; ergo manuum impositionem esse necessariam dicere oportet.

71. 5.º Denique utraque pars simul confirmatur. Duae potestates omnino diversae conferuntur in ordinatione sacerdotali; una in Corpus Christi verum, altera in Corpus Christi mysticum. Sed prima confertur in traditione instrumentorum; «accipe potestatem...» et altera in manuum impositione; «Accipe Spiritum Sanctum; quorum remiseris...» Ergo tum instrumentorum traditio, tum impositio manuum, cum formis comitantibus, sunt pars essentialis hujus sacramenti. *Mm.* prob. Nequit dici, primam potestatem dari in manuum impositione, neque secundam conferri in traditione instrumentorum; ergo prima... etc. *Ant.* prob. Ut dicatur dari una potestas simul cum alia, oportet, ut eluceat aliqua connexio, vel intrinseca, vel saltem extrinseca ex parte signorum; nempe, traditionis instrumentorum, vel impositionis manuum, et formae adjunctae. Sed intrinseca non est: nam sacrificium offerendi potestas est ab illa, qua remittuntur peccata, independens; adeo ut ipse Christus D. diversis temporibus eas tradiderit; neque existit connexio extrinseca, ratione signi; nam neque instrumenta quidquam innuunt de peccatis remittendis; neque manuum impositio de sacrificio; neque verba comitantia; ergo. Quia igitur ratione putabimus, tunc dari effectum sacramenti, cum signum sacramentale nihil ejusdem significat; e contra, tunc non dari, cum et rebus et verbis explicitè significatur, et minister sacramenti illud effectum dare intendit?

72. Obj. 1.º Materia sacramentorum, cum sit eis essentialis, debet semper et ubique eadem existere. Sed Ecclesia latina non semper usa est traditione instrumentorum, neque Graeci eadem utuntur, Romana consentiente; ergo.

Resp. 1.º Dist. *may*. Debet substantialiter semper eadem esse, id est, sub ea ratione, qua fuit a Christo praescripta; conc. Accidentaliter, seu quoad determinationem, quam Ecclesiae permisit Dominus;

(1) In Isai. I, 6, c. 38.—(2) *Haer.* 75.

nego *maj.* Similiter, distincta *min.*, negatur *conseq.* Patet, diversas in hac re opiniones oriri, solum ex hypothesi quod Christus tali vel tali determinatione materiam et formam sacramenti Ordinis praescripserit. Alii supponunt, materiale signum impositionis manuum fuisse a Christo praescriptum. Unde autem id sciunt, vel concludunt? A posteriori tantum: quia legunt in SS. Litteris, apud SS. Patres, hoc signum fuisse adhibitum. At vero leve admodum hoc est argumentum. Non enim perpendunt, hoc concessio, eandem adhuc urgere difficultatem circa formam hujus sacramenti. Omnes enim concedunt, et docet Tridentinum, praecipuam vim in sacramento, in verbis esse repositam, quae rem determinat sacramentalem: si ergo materialiter, seu in ultima specie, determinavit Dominus sacramenti materiam, id potiori ratione de forma sentire oportebit. Atqui non conveniunt neque Latina Ecclesia cum Orientali, neque ipsae Orientales inter se, in forma adhibita pro sacramento Ordinis: oportebit ergo in dubium revocare diversarum Ecclesiarum Ordinationes; quod nemo non videt absurdissimum esse.

73. 2.º Responderi etiam potest. Non ita constare id quod supponitur: a) Latinam Ecclesiam per plura saecula non adhibuisse instrumentorum traditionem; b) et Graecam semper usam sola manuum impositione. Nam:

a) A quo Pontifice, vel quo tempore primum coeperit usus tradendi ordinandis instrumenta, nullibi traditur, a nullo potest assignari. Priora e contra, quae ejusmodi usum referunt, documenta, non ut rem novam, sed tamquam antiquam et acceptam exhibent. Cabassutius ait (1): «Antiquissima, quae legitur in »sacerdotum ordinatione, calicis et patenae exhibitio legitur in Romani Ordinis libello, quem Aleuinus, Caroli praceptor, »alibi commemorat. Hic enim libellus, part. 2, refert, non solum »ab Episcopo manus illis imponi, qui Sacerdotio angurantur, manusque ejus qui ordinatur inungi, sed etiam calicem, vinum aqua »mixtum continentem, et patenam cum pane tradi, simulque ista »eisdem enuntiat: Accipe potestatem offerre sacrificium Deo... etc.» Patres Maurini, ad finem *Sacramentarii* S. Gregorii PP. (2), ediderunt Ordinem septem ecclesiasticorum graduum, ex pervetusto Rituali Pontificali Romano membranaceo, in quo traditio instrumentorum etiam pro Diaconis et Presbyteris praescribitur, simulcum illa forma: «Accipe potestatem... etc.» In *Sacramentarii* S. Greg. sane codicibus qui supersunt, traditio calicis et patenae

(1) Notit. Eccl. Sec. 4, Append. ad Conc. Carth. IV. — (2) Ed. Venet. 1773.

cum vino et pane non legitur: verum praescribitur traditio Planetae, dicente Episcopo: «Sis benedictus in ordine sacerdotali et offeras placabiles hostias... etc.» Item: «Episcopo eum benedicente, et »manum super caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui »praesentes sunt, manus suas juxta manus Episcopi super caput »illius teneant.» Jam vero vestis sacerdotalis et presbyterorum manus signa etiam sufficientia existunt potestatis, quae confertur, et a calice et patena nonnisi materialiter differre manifestum est. His addas, quod ritus et ipsa verba *Sacramentarii* Gregorii videntur ex Conc. Carthaginensi IV desumpta. Jam vero adhiberi manus Presbyterorum tamquam signum potestatis quae ordinando confertur, clare innuitur can. 4: «Diaconus cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput »illius ponat, quia non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.»

Praeterea evidens est, non intendisse Carthaginense concilium tradere vel praescribere omnia ad ordinationes necessaria, cum nullam exhibeat formam, nulla verba, etiamsi haec praecipue ad sacramenta pertineant: sed illa statuisse videtur quae alicui forsitan oblivioni tradita fuerant, vel non plene servabantur. Nam aliquos illius temporis Episcopos non levi laborasse ignorantia, canon primus illius concilii sat clare supponit. Nec dicas: videtur exclusisse concilium, pro Presbyteris et Diaconis, instrumentorum traditionem; nam pro Subdiaconis ait: «Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, patenam de Episcopi »manu accipiat vacuum, et calicem vacuum.» Ubi ergo manus impositio adhibetur, nullum est adhibendum instrumentum. Negatur sequela: exclusio enim, quae innuitur, respicit ipsos Subdiaconos, quatenus pro illis unum sufficit signum, non autem duo requiruntur: ut clare exponit Isidorus (1): «Hi igitur, cum »ordinantur, sicut Sacerdotes et Levitae, manus impositionem non »suscipiunt, sed patenam tantum et calicem de manu Episcopi.» Hinc Episcopis, etiamsi manus imponantur, etiam librum Evangeliorum super caput ponendum, dicit concilium.

74. b) Quod autem rursus supponitur, graecos meram manus impositionem uti necessariam adhibere, non facile concedendum est. Lud. Bail. (2) observat, Ordines sacros a graecis non conferri, nisi adductis ad altare Ordinandis; atqui, praeterquam quod sacra vasa in eo reperiuntur, ipsum est totius potestatis sacerdotalis praeclarum signum. Unde traditio et moralis contactus instrumentorum, quem sufficere a pluribus bonae notae theologis

(1) De Eccl. Offic. 1 2, c. 10. — (2) Summ. Conc. Dissert. ad finem Conc. Flor.

habetur, non praetermittitur. Hinc, uti refert Theodoretus, (1) videmus, Macedonium monachum, per astutiam et quodam dolo, ad altare fuisse adductum, ut ipsi, ordinationem non suscipiant. a Flaviano ep. Antiocheno celebrante manus imponeret. Hinc etiam Simeon Thessalon. (2) dividit Ordines in eos, qui ad altare conferuntur, et qui extra altare, quasi id differentiam ac significationem importet inter illos essentialem. Et in Syn. *Ad Quercum*, adversus S. Chrysostomum, inter alia objecerunt, quod non ordinasset ad altare.

Insuper Henr. Denzinger (Ritus Orient.) exponit ritus ordinationum in diversis Orientalium Ecclesiis.

Pro Diaconi Ordinatione, in Ecclesia Alexandrina jacobitarum, Episcopus suscipit eum ad altare, et ante illud genu tantummodo dexterum flectit, ad significandum partem tantum ministerii altaris eidem conferri. Dum manum imponit, dicit Episcopus: «Orna eum, Domine, gratia tua, constitue eum ministrum altaris tui sancti... etc.» Pro Presbyteratu, ordinandus adducitur ad altare, et genuflectit utroque genu, ut intelligatur plenum ei tradi ministerium altaris: Episcopus orat: «Domine... imple nos virtute tua... ut accedamus ad altare sanctum tuum, et suscipe tibi Presbyteratum perfectum servi tui N...» Deinde imponit dexteram et dicit: «Deus omnipotens... respice super servum tuum N, qui promovetur ad Presbyteratum.»

In Ecclesia Antiochena et Hierosolymitana, eodem quisque modo ac in Alexandrina Diaconus et Presbyter ad altare accedit et genuflectit, Verum Episcopus, antequam manus ordinando imponat, eas super mysteria ponit et extendit brachium suum, et colligit contrahitque tribus vicibus super Corpus et Sanguinem, veluti de hisdem accipiens. Postea revertitur ad ordinandum, imponitque manus suas super illius caput, extendens brachia sua desuper eum, et ea deprimit tremula super caput ipsius, veluti tradens et communicans quod de mysteriis acceperat. Dum autem manus Diacono imponit, dicit Episcopus: «Domine, respice in famulum tuum, et mitte super eum gratiam Sancti tui Spiritus... quemadmodum dedisti gratiam Stephano, quem primum vocasti ad opus ministerii hujus... etc.» Pro Presbytero vero, ait: «Deus magne et admirabilis... Elige et hunc servum tuum ad Presbyteratum et concede ei ut recipiat donum magnum Spiritus Sancti, ut dignus fiat fungi sacerdotio evangelii regni tui...»

In Ecclesia autem Maronitarum, praeter dicta, quae pari modo observantur, saepe Episcopus, pro Diaconi ordinatione, imponit

(1) Hist. Relig. c. 13.—(2) L. de Sacrs. Ordinis.

manum tum super mysteria (sacramentum), tum super caput Diaconi; deinde tradit illi thuribulum, postea et librum Apostoli, tandem ponit super caput ejus discum seu patenam, necnon calicem. Presbytero autem traditur etiam Evangelium, necnon Corpus dominicum in calice vel patena. Tandem imponit manum suam super caput ejus sub patena Corporis dominici, dicens: «Eja, Domine... exoramus, demitte gratiam tuam... et majestatis tuae virtutem absconditam, quae descendit super montem Sinai, et illustratus est ea Moyses, ipsa descendat et requiescat super caput hujus servi tui...» Denique et imponit crucem super caput ejusdem.

Ordinationes nestorianorum sic peraguntur.

Pro Diacono illud etiam servant, ut ad altare eum adducant, et genu dexterum flectat, sinistrum autem erectum habeat, ad significandum, «quod unum talentum ministerii acceperit.» Inde imponit Episcopus manum super caput ejus et orat: «Domine tu... qui elegisti Stephanum et socios ejus; ita nunc quoque... da servo tuo gratiam Sp. Sancti, ut sit Diaconus electus... et ministret altari tuo...» Postea tradit illi Episcopus librum Apostoli, et dicit: «Segregatus est, sanctificatus est, perfectus est, et consummatus est N, in opus ministerii ecclesiastici, et in executionem muneris levitici Stephanici, in nomine Patris, et Filii et Spiritus Sancti.»

Presbyter ordinandus ante altare genu utrumque flectit, quod significat eum duo talenta accepisse. Deinde imponit manum Episcopus orans: «Tu ergo, Deus magne... elige illos ad Sacerdotium... inserviant altari tuo sancto, offerentes tibi oblationes...» Deinde Episcopus accipit adorandum Evangelii librum, et tradit eum in manus ejus, dicens: «Segregatus est, sanctificatus est... N, in opus Presbyteratus ecclesiastici, et in ministerium sacerdotii Aaronici, in nomine Patris... etc.»

Quoad Ordinationem Episcopi, notum est, imponi super caput ipsius non solum manus, sed librum etiam Evangeliorum, in utraque Ecclesia et Orientali et Occidentali.

His autem perpensis, elucet, falso asserere nonnullos AA., non nisi per manus impositionem sacros Ordines conferri in orientalibus Ecclesiis, quavis ommissa instrumentorum traditione. Nullum sane ministerii sacri praeclarium signum quam altare, ad quod orientales omnes Ecclesiae perducunt ordinandos, differentia tamen adhibita inter Diaconi et Presbyteri genuflectionem, ad ministerii differentiam significandam. Deinde huic altaris traditioni adjiciunt aliae fere omnes orientis Ecclesiae illam ipsius sacri Ministerii traditionem, dum Episcopus de ipso accipere repraesentat et in caput transfert ejus qui consecratur. Tandem in aliis Ecclesiis traditur liber Epistolarum, vel Evangeliorum, thuribulum, patena vel calix, cum Sacramento, vel sine illo, juxta ministerium, quod

conferitur. Antequam vulgata forent rituum orientalium pleniora documenta, nequibant AA. rectum de iis proferre iudicium, et putabant integrum ordinationis ritum in aliquorum Patrum abstractis comprehendi sententiis, vel in brevissimo aliquo Ordinationum compendio, quale theologi vel canonistae exscribere, vel confingere solent.

Ad plenam diversarum Ordinationum notitiam assequendam, pro Ecclesia quidem occidentali Pontificale Romanum lustrandum, pro Ecclesiis autem orientalibus, consulas Henr. Denzinger superius laudatum. Ibi enim quae sint singulorum Ordinum officia, quae formae et materiae, quae celsitudo, quae piissimae ab Ecclesia effunduntur preces, qui ritus denique omnes, facillime assequeris.

SCHOLION I.

Quae manus impositio sit essentialis.

75. Cum, ut in thesi diximus, necessaria quoque sit manus impositio ad Diaconos, Presbyteros et Episcopos ordinandos, urget pro Ordine Presbyteratus singularis difficultas. Nam ter Episcopus supra ordinandos manum imponit, ideoque inquiritur, quaenam extensio manuum sit essentialis? Nonnulli censent primam, alii secundam, et communior sententia stat pro tertia, cum dicit Episcopus: «Accipe Spiritum Sanctum; quorum remisit peccata...» Aliqui dicunt primam et secundam esse unam et eandem continuatam, et hoc pacto essentialem illam totam dicendam. Verum non a priori, sed potius a posteriori, seu ex mente, quam prae se fert Ecclesia, res est dijudicanda. In prima extensione manuum supra caput cuiusque ordinandi, nihil praeclae significatur, aut quicquam dicit Episcopus: videtur igitur esse quidem quendam ritum praambulatum, non autem essentialem. In secunda manus extensione, ad omnes ordinandos simul ac communiter facta, orat quidem Episcopus et gratiam postulat pro Sacerdotio, sed potestatem aliquam conferre non innuit: imo, peracta hac ceremonia, postea praefatum dicens, adhuc deprecatur, ut Deus illis dignitatem conferat sacerdotalem. Proinde verior et communior tenet sententia, in tertia et postrema manuum impositione singulis impertita, dicendo: «Accipe Spiritum S... etc.» Ordinationem essentialiter perfici, sicut verba ipsa ab Ecclesia adhibita explicite indicant. Ideo, illa peracta, ordinatos induit Episcopus tota explicata casula, tamquam plenum habentes Sacerdotium.

SCHOLION II.

Utrum duplex imprimatur character.

76. In hac ultima potestatis sacerdotalis collatione, an novus et distinctus infundatur character, ejusdem potestatis signum, disputatur. D. Thomas, de characterе agens sacerdotali (1), absolute ait: «In ipsa datione calicis sub forma verborum determinata, character sacerdotalis imprimitur.» Proponit tamen difficultatem: quia tunc debet character imprimi, cum datur sacerdotalis potestas; hanc autem dedit Dominus cum dixit: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remisistis...* etc. Respondet autem (2): «Ad secundum dicendum, quod Dominus dedit sacerdotalem potestatem, quantum ad principalem actum ante passionem in coena, quando dixit: *Accipite et manducate.* Unde subjunxit: *Hoc facite in meam commemorationem.* Sed post resurrectionem, dedit eis sacerdotalem potestatem, quantum ad actum secundarium, qui est ligare et absol- vere.» Inde intelligitur cur non infundatur distinctus character, quia non alius Ordo suscipitur, sed ejusdem Ordinis major potestas, ad quam potestatem ipse extenditur etiam character, quemadmodum supra dictum est (3). Vide Vazquezium (Disp. 239, n. 57). Quantum haec potestas clavium extendatur, necnon character eandem significans, dicit D. Thomas (4): «Respondeo: dicendum quod potestas clavium, quantum est de se, extendit se ad omnes, ut dictum est art. praec. Sed quod in aliquem Sacerdos non possit potestate clavium uti, contingit ex hoc quod ejus potestas est ad aliquos specialiter limitata. Unde ille qui limitavit, potest extendere in quem voluerit.»

(1) In 4, Dist. 24, Q. 2, a. 3.—(2) Ibid. ad 2.—(3) Th. VII, n. 51.—(4) Suppl. q. 20, a. 3.